

Lasten ja nuorten hyvinvointi on koko yhteiskunnan vastuulla

Vaikka osa suomalaislapsista ja -nuorista voi erittäin hyvin, osa voi huonosti ja osa jopa erittäin huonosti. Perusopetuksessa on yhä enemmän oppilaita, jotka tarvitsevat koulussa tehostettua tai erityistä tukea, ja tarpeen ennustetaan kasvavan lähitulevaisuudessa. Samanaikaisesti lasten kokemaa yksinäisyyttä ja mielenterveyden haasteita ovat lisääntyneet ja psyykinen hyvinvointi heikentynyt. Erilaiset kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän kokemukset ovat monien nuorten elämässä arkipäivää. Hyvinvoinnin kysymykset nivoutuvat monin tavoin yhteiskunnan haluun ja mahdollisuuksiin tukea lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään erilaisissa elämäntilanteissa. Keskeinen tuen konteksti on koulu jo pelkästään siksi, että lapset ja nuoret viettävät siellä useita tunteja päivässä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kysymykset nivoutuvat kuitenkin koulun lisäksi monille yhteiskunnan alueille ja ovat keskeisesti riippuvaisia esimerkiksi siitä, miten yhteiskunnan linjaukset, voimavarat ja toimintatavat kohdentuvat.

Vaikka lasten ja nuorten haasteet näkyvät keskeisesti usein juuri koulussa, ne ovat seurausta erilaisten yksilöllisten ja yhteisöllisten tekijöiden yhteisvaikutuksista sekä monenlaisten yhteiskunnallisten turvajärjestelmien pettämisestä. Koulussa ilmeneviä haasteita ei näin ollen välttämättä voida ratkaista vain koulun sisäisesti esimerkiksi oppimisen tukea lisäämällä, jos perheiden hyvinvoinnin edellytyksiä kavennetaan samanaikaisesti toisaalla. Lasten ja nuorten on perustellusti syytä olla yhteiskunnan erityisessä suojeluksessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita vain suoraan heihin kohdentuvia akuuttien kriisitilanteiden ratkaisemiseen tähtäviä tukitoimia, vaan se tarkoittaa koko lapsen ja nuoren elämänpiirin ja siihen suoraan tai epäsuoraan vaikuttavien tekijöiden huomioimista sekä ennaltaehkäisevän tuen käytäntöjen vahvistamista. Tämä edellyttää sellaista yhteisöllisyyden eetosta, jossa yksilöistä ja heidän lähipiiristään huolehtimisen ajatellaan vahvistavan myös yhteisöä itseään. Se ei tarkoita kuitenkaan esimerkiksi vanhempien kasvatustuon ulkoistamista yhteiskunnalle, vaan riittävien yhteiskunnallisten reunaehtojen varmistamista vanhempien kasvatustyön toteuttamisen pohjaksi.

Tässä numerossa kaikki artikkelit tarkastelevat lasten ja nuorten hyvinvointiin, elämänlaatuun ja tukeen liittyviä kysymyksiä erilaisista näkökulmista. Lisäksi pääsemme tutustumaan myös Lapin yliopiston erityispedagogiikan koulutusvastuun alkumetreihin. Hyviä lukuhetkiä!

Minna Kyttälä,

päätoimittaja

*Erityispedagogiikan apulaisprofessori
Turun yliopisto*